

3. Батова В. Н. Обеспечение экономической безопасности бюджетных учреждений высшего профессионального образования в новых условиях финансирования / В. Н. Батова // Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях. – 2013. – № 16 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://alt-x-narod.ru/budjet/0114eb.htm>.

4. Фінансування системи вищої освіти: світова практика і українське сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://liberal.in.ua>.

5. Пугач В. Н. Основная проблематика экономическая безопасность высшего учебного заведения / В. Н. Пугач // Интернет-журнал «Науковедение» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://naukovedenie.ru/?id=176>.

6. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2015/2016 навчального року [статистичний бюлетень за ред. О. О. Кармазіна] – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 171 с.

7. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності [Електронний ресурс]: Офіційний сайт державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Буцька О. Ю. Джерела фінансування вищих навчальних закладів / О. Ю. Буцька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua>.

УДК 378(477)

Тарасенко О. С.

аспірант кафедри економічної кібернетики та маркетингу,
Київський національний університет технологій та дизайну

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Важливим чинником економічної безпеки держави традиційно вважають систему вищої освіти, складовими якої є заклади вищої освіти (ЗВО), які реалізують освітні програми підготовки фахівців для потреб різних галузей економіки. Економічна діяльність ЗВО є предметом аналізу при оцінюванні соціально-економічних умов розвитку суспільства і можливостей підвищення рівня економічної безпеки країни. Аналіз сучасних проблем розвитку освітньої системи дозволив зробити висновок про необхідність розробки моделі управління економічною безпекою системи вищої освіти України з урахуванням множини чинників зовнішнього середовища. Це в умовах трансформації суспільства та враховуючи світові тенденції глобалізації інтелектуального простору, сприятиме прискоренню процесів переходу країни до інформаційної економіки.

Система вищої освіти, як і будь-яка відкрита соціально-економічна система, характеризується тенденціями, які є результатом поєднання процесів функціонування, розвитку, реформування і модернізації [1]. Особливості цих процесів із врахуванням множини чинників, які визначають їх зміст та якість, обумовлюють необхідність розробки відповідного методологічного обґрунтування. Зважаючи на те, що система вищої освіти України перебуває на стадії розвитку і реформування, які є діалектично взаємопов'язаними поняттями, що існують в єдності та протилежності (єдність полягає в тому, що і розвиток, і реформування направлені на підвищення ефективності системи, на виконання нових завдань та забезпечення результатів у відповідності з критеріями існування системи; протилежність проявляється в глибині змін та термінах їх реалізації), до кола завдань, які потребують першочергового вирішення, необхідно віднести: удосконалення інструментарію оцінювання, пошук методів та технологій управління економічною безпекою ЗВО в умовах невизначеності та ризику. Для цього необхідно розробити: класифікацію чинників

зовнішнього середовища, алгоритм їх діагностики, визначити критерії та обґрунтувати граничні значення індикаторів економічної безпеки як системи вищої освіти загалом, так і окремих освітніх закладів зокрема.

На рис. 1 схематично представлено процес управління економічною безпекою національної системи вищої освіти (НСВО) з позицій системного підходу та потребу розробки методичного забезпечення й інструментарію на різних етапах процесу управління.

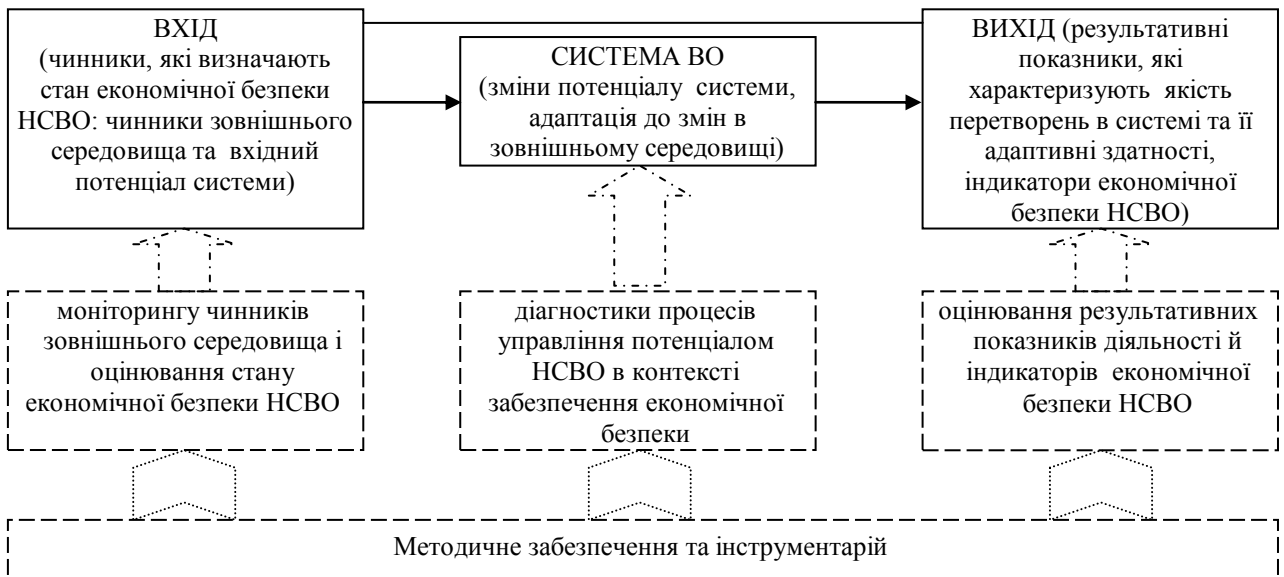

Рис. 1. Схема процесу управління економічною безпекою НСВО з позицій системного підходу та методичне забезпечення його процедур

Джерело: удосконалено та розвинуто автором з використанням [2]

Аналіз наукової літератури з питань економічної безпеки вищої освіти дозволив зробити висновок, що управління економічною безпекою системи вищої освіти (ЕБВО) потребує, в тому числі, ідентифікації основних загроз, небезпек та ризиків, сукупний вплив яких і визначає рівень ЕБВО – високий, середній або низький. Така градація, запропонована в праці [1], обґрунтовується таким чином: високим слід вважати рівень, що визначається існуванням значимих загроз (для системи вищої освіти, на думку автора праці [1], такими загрозами є форс-мажорні обставини); середній рівень ЕБВО визначається впливом загроз, здатних знизити ефективність функціонування системи вищої освіти, які, проте, не торкаються її розвитку та саморозвитку; низький рівень визначається за умов, коли система практично не здатна до розвитку та самозбереження, спостерігається обмеженість реалізації її потенціалу, система не відзначається привабливістю для інвестицій у виробничий та людський капітал.

Застосування комплексного підходу при вивченні механізмів забезпечення економічної безпеки ЗВО дозволило В. В. Коврегіну виокремити властивості й ознаки економічної безпеки закладів вищої освіти, серед яких [3, с. 2]: необхідність дотримання вимог законодавства, які визначають статус освітньої установи; необхідність дотримання балансу соціальних і економічних цілей; необхідність забезпечення сталого розвитку та, нарешті, цілісність економічної системи ЗВО. За результатами проведених досліджень вченим зроблено висновок, що подані в науковій літературі «... підходи до класифікації загроз економічній безпеці ЗВО не охоплюють всього спектра таких загроз, що перешкоджає створенню ефективного механізму протидії та нейтралізації цих загроз» [3, с. 2 – 3]. Для

створення такого механізму необхідно: (1) класифікувати загрози економічній безпеці ЗВО, оскільки це дозволить враховувати їх специфіку в процесі розробки заходів протидії; (2) конкретизувати такі загрози, враховуючи їх специфіку (регіональні особливості середовища функціонування ЗВО, а також конкретний часовий період, який визначає особливості правової бази, соціально-економічної ситуації і конкурентного середовища); (3) при розробці стратегії безпеки закладам вищої освіти необхідно враховувати загрози «свого» рівня (ті, які є реальними), і прогнозувати загрози нового рівня, які є потенційними для ЗВО, що прагнуть переходу на чергову стадію розвитку.

Для вирішення завдання оцінювання стану зовнішнього середовища з позицій забезпечення економічної безпеки ЗВО розроблено систему індикативних показників та критеріїв їх оцінювання, серед яких виокремлено критерії [4]: (1) ресурсного забезпечення; (2) економічної безпеки суб'єктів освітнього процесу; (3) рівня управлінських рішень у сфері управління економічною безпекою закладу вищої освіти. При цьому слід зазначити, що рівень економічної безпеки ЗВО залежить не лише від внутрішніх чинників, але й від умов та чинників макросередовища – політичної, соціально-економічної, демографічної ситуації, соціокультурного середовища, рівня правового забезпечення освітньої системи та інших.

Аналіз чинників зовнішнього середовища пропонується здійснювати із врахуванням їх різноспрямованого впливу та припущення, що в окремі моменти часу не всі чинники можуть бути однозначно ідентифіковані, зважаючи на існуючі ризики та невизначеність. Для вирішення даного завдання пропонується використати підхід динамічного аналізу, викладений в праці [5]. Це дозволить оцінити сукупний вплив чинників-загроз та чинників-можливостей на рівень економічної безпеки закладів вищої освіти у визначений момент часу з використанням коефіцієнта сприятливості (нейтральності або несприятливості) зовнішнього середовища. Коефіцієнт сприятливості (несприятливості) зовнішнього середовища k^{3C} в загальному випадку буде характеристикою співвідношення між загрозами та можливостями: чим більш невизначеним та несприятливим є зовнішнє середовище, тим нижчим буде рівень k^{3C} та, як наслідок, рівень економічної безпеки ЗВО. Даний показник в загальному випадку може бути представлений залежністю:

$$k^{3C} \in \left\langle B_1(t), \tilde{B}_2(t), B_3(t) \right\rangle, \quad n \in N \quad (1)$$

де $B_1^n(t)$ – стан n -го чинника зовнішнього середовища, який в момент часу t можливо ідентифікувати як такий, що сприятливо впливає на рівень економічної безпеки ЗВО;

$B_3^n(t)$ – стан n -го чинника зовнішнього середовища, який в момент часу t можливо ідентифікувати як такий, що несприятливо впливає на економічну безпеку ЗВО;

$\tilde{B}_2^n(t)$ – стан n -го чинника зовнішнього середовища, значення якого в момент часу t не можна однозначно ідентифікувати.

Деталізація чинників зовнішнього середовища є основою для розробки стратегії розвитку як окремих ЗВО, так і системи вищої освіти в цілому, орієнтованої на досягнення (підтримання) достатнього рівня економічної безпеки в умовах невизначеності та ризику.

Список літератури

1. Плотников Н. В. Проблемы обеспечения экономической безопасности высшего образования на современном этапе / Н. В. Плотников // Научный журнал НИУ ИТМО. Серия «Экономика и экологический менеджмент». – 2015. – № 3. – С. 143 – 150.

2. Батова В. Н. Обеспечение экономической безопасности бюджетных учреждений высшего профессионального образования в новых условиях финансирования / В. Н. Батова // Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях. – 2013. – № 16. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://alt-x-narod.ru/budget/0114eb.htm>.

3. Коврегін В. В. Механізм забезпечення економічної безпеки при формуванні якості освіти вищого навчального закладу / В. В. Коврегін // Теорія та практика державного управління. – 2016. – № 1 (52). – С. 1 – 4.

4. Плотников Н. В. Теоретические и практические аспекты определения угроз высшего образования / Н. В. Плотников // Новая наука: опыт, традиции, инновации. – 2015. – № 3. – С. 120 – 127.

5. Колобов А. А. Менеджмент высоких технологий. Интегрированные производственно-корпоративные структуры: организация, экономика, управление, проектирование, эффективность, устойчивость / А. А. Колобов, И. Н. Омельченко, А. И. Орлов. – М.: Издательство «Екзамен», 2008. – 621 с.

УДК 336.2

Швечиков Б. Р.

студент II курсу спеціальності «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

АВТО З ЄВРОПИ: ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ РЕГУЛЯЦІЇ

Останнім часом в Україні значно збільшало число автомобілів з іноземною реєстрацією. На вулицях кожного міста нашої держави не важко знайти авто на так званих «єврономерах». Що спричинило це явище? І які наслідки воно за собою несе?

По-перше, довготривала податкова політика, що існувала впродовж багатьох років унеможливлювала купівлю вживаного авто з Європи, вона, на думку тогочасної влади, мала захищати інтереси українських автовиробників та імпортерів. Така політика мала б стимулювати споживачів до купівлі нових імпортних автомобілів в дилерських салонах або у вітчизняних виробників. Не певний проміжок часу вітчизняний Lanos таки став умовно «народним автомобілем» [1]. Проте наш виробник так і не зміг покращити якість та комфорт своєї продукції, хоча умови для цього були доволі сприятливі.

По-друге, українські споживачі, природно, бажають зекономити. Адже знецінення гривні, підвищення курсу долара, підвищення цін призвело до збіднення населення. Тож, не дивно, що як тільки з'явилась шпарина у законі, нею скористалася велика частка споживачів. А це призвело до всеохоплюючого ввезення на територію України транспортних засобів на іноземній реєстрації, оминаючи сплату податкових платежів і створюючи нові сприятливі умови існування тіньової економіки. І тепер в Україні існує економічна і почасти політична проблема з власниками авто на «єврономерах».

За даними Державної фіскальної служби в 2016 році в Україну потрапило 127,5 тис. автомобілів. В 2017 році ця цифра зросла майже в два рази – до 212 тис. авто [2]. За перше півріччя 2018 року обсяги транзиту авто з іноземною реєстрацією перевищили показники всього 2016 року і становили 152,4 тис. одиниць.

Нещодавно українська влада вдалася до певних зрушень у питанні ввезення іноземних авто. Верховною Радою було ухвалено закон, про тимчасове зниження акцизних ставок [3].

Тож, за чинним українським законодавством ввести та розмитнити європейський вживаний транспортний засіб для фізичних осіб за зниженими акцизами можливо, але за певних умов [4]:

– транспортний засіб має відповідати екологічним нормам не нижчим за «Євро-5»;